

Eesti looduse taastamise kava

Säilitame Eesti puhta elukeskkonna ja parandame looduse seisundit nii, et meil kõigil oleks siin hea elada, riik ja maaomanikud saaksid maad kasutada kestlikult, tulla toime kliimariskidega ja hoida oma vara väärtust ka tulevikus. Taastamiskavaga lepime kokku, mida looduse seisundi parandamiseks teha.

Hea paik elamiseks

meile ja meie lastele

Toit ja elatis

metsad, põllud ja meri annavad tööd ja toitu ka edaspidi

Parem kaitse

ilmastikuäärmuste eest

põud, kuumus ja suurvesi teevad vähem kahju

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

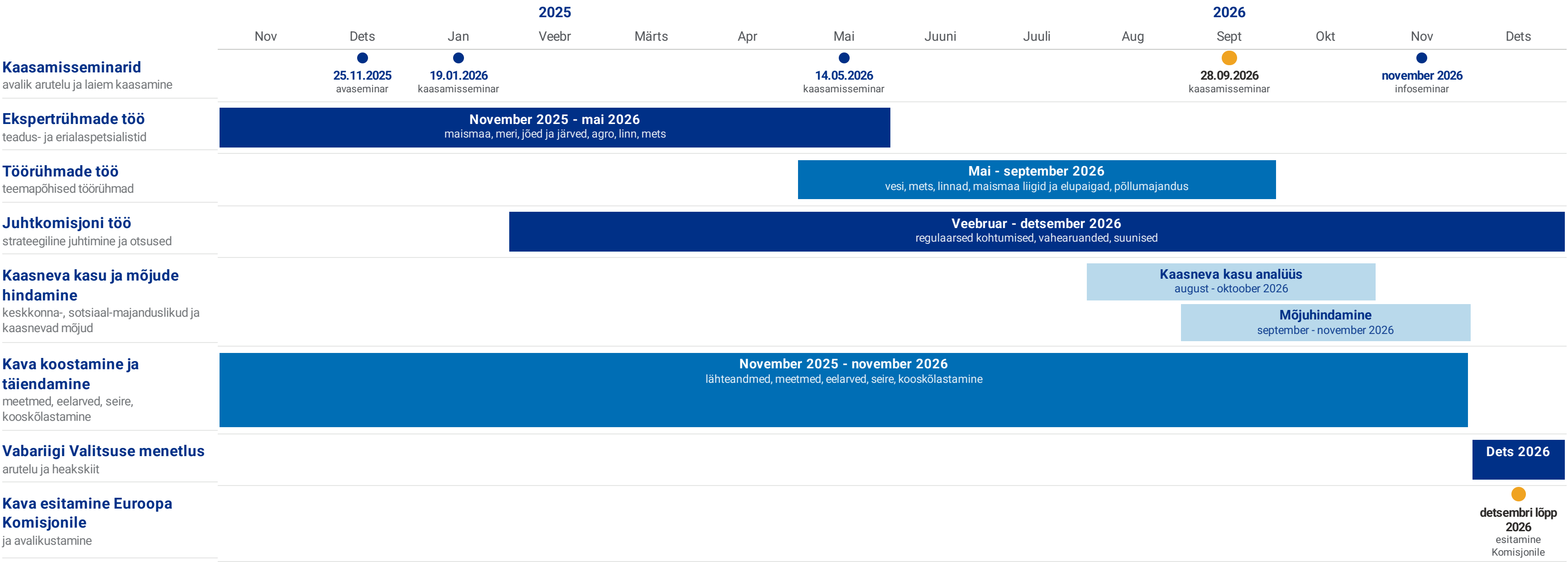

Linn
Elukeskkond

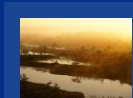

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Kava valmib aasta jooksul koos ekspertide, tööruhmade ja avalikkusega.

Kava koostamise ajakava, seis september 2026. Tähtajad võivad täpsustuda.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Hoiname vett maastikus ja elu veekogudes.

PRAEGU

Eestis on kuivendatud üle 1,38 miljoni hektari metsa- ja põllumajandusmaad. Jõgedel on üle 1 000 paisu ja muu tõkke, mis katkestavad vee-elustiku liikumisteid; 2020. aasta hinnangul voolas vabalt umbes 6 100 km jõgesid. Järvedesse kogunenud liigsed toitained soodustavad vetikate vohamist ja mõnes järves hoiab probleemi üleval põhjasetetesse kogunenud fosfor.

MIKS SEE LOEB

Soo aitab vett maastikus hoida nii põua kui ka suurvee ajal. Jões vajavad kalad vaba teed kudemispaikadesse: Sindi paisu eemaldamine avas lõhele ja meriforellile üle 1 200 km Pärnu jõestikku. Järves vajavad kalad ja taimed puhast vett ja piisavalt hapnikku. Meie jaoks tähendab see ka paremaid ujumis- ja kalapüügikohti.

Sood hoiavad vett, kalad pääsevad jõgedes liikuma ja järvedes paranevad elutingimused.

159 km²

taastamistöid märgaladel kavandame 2030. aastaks

+1 000- 2 000 km

vaba voolu jõgedes 2050. aastaks
võrreldes 2020. aastaga

Parem seisund

järvedes: vähendame järve jõudvat koormust ja valime taastamistööd iga järve vajaduse järgi

Kava tööversioon: art 4 ja 9 eesmärgid; ekspertrühmade hetkeolukorra kirjeldus.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Foto: Mart Kiis

Elus muld, tolmeldajad ja karjatatud niidud: nendest sõltub meie toit.

PRAEGU

Kunagi hooldati Eestis ligikaudu 1,8 miljonit hektarit pärandniite, 2025. aastal oli kaitstavatel aladel hoolduses ja taastamises 44 300 hektarit. Niit püsib ainult siis, kui seda niidetakse või karjatatakse ja niitjate ning karjatavate loomade olemasolu ei ole enam kõikjal iseenesestmõistetav.

MIKS SEE LOEB

Kuni 80% õistaimede paljunemisest sõltub tolmeldajatest ja need elavad niitudel ja põlluservades. Heas seisus muld on toitainerikas ja hoiab vett.

Niidud on hoolduses, loomad karjamaal, maastik mitmekesisem ja muld tervem. Tootmine põllumajandusmaal ei vähene.

3 200 ha

niite taastatakse 2030. aastaks

47 500 ha

niite on hoolduses kaitstavatel aladel 2030. aastaks

1 mln ha

põllumajandusmaad, kus meetmeid kavandatakse

Kava tööversioon: art 10 ja 11, pärandniitude ja põllumajandusmeetmed; ekspertrühmade hetkeolukorra kirjeldus.

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Metsa struktuursed näitajad on osaliselt paranenud, kuid elurikkust peegeldavad näitajad, eriti linnustik, viitavad jätkuvale survele.

PRAEGU

Metsalinnustiku näitaja on pika aja jooksul langenud. Viimase paarikümne aasta jooksul on see pigem stabiliseerunud, kuid varasemale tasemele ei ole tagasi jõutud. Eriti vajavad tähelepanu vanade metsade liigid, kes vajavad rohkem surnud puitu ja vanu puid.

MIKS SEE LOEB

Eri vanuses ja eri liiki puudega mets talub tormi, põuda ja kahjureid paremini ning taastub kiiremini. Sealt tulevad ka marjad, seemned ja linnulaul.

Metsa majandatakse nii, et sinna jääb rohkem elu. Eesmärk ei ole raiest loobumine.

693 700 ha

riigimetsa, kus RMK meetmeid rakendab; erametsas on meetmed vabatahtlikud

Rohkem

surnud puitu ja eri vanuses puid

Kasvab

metsalinnustiku indeks

Kava tööversioon: art 12 näitajad, metsameetmed.

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Läänemere keskkonnaseisund on üks meie suurimaid väljakutseid.

PRAEGU

Läänemeri on üks maailma enim toitainetega koormatud meresid ja Eesti mereala on halvas seisus. Samal ajal tunneme suuremat osa merepõhjast veel vähe: põhjalikumalt on uuritud vaid umbes 6% merealast.

MIKS SEE LOEB

Sinivetikad sulgevad suvel supluskohti. Kui merepõhjas napib hapnikku, kannatavad seal elavad loomad ja koos nendega kalade toidulaud. Kalavaru, rannikuelu ja turism sõltuvad merepõhja seisundist. Taastada saab õiges kohas alles siis, kui merepõhja tuntakse.

Tunneme merepõhja paremini ja aitame elupaikadel taastuda.

1 215 km²

mereelupaikadel kavandame tegevusi seisundi parandamiseks 2030. aastaks

800 km²

merepõhja kaardistatakse aastatel 2027-2030

Väheneb

toitainete koormus maalt merre

Kava tööversioon: art 5, meremeetmed.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Foto: Mart Kiis

Linnaloodus leevendab kuumust, aitab sademevett kinni hoida ja toetab inimeste tervist.

PRAEGU

Linnade rohealad on aastate jooksul vähenenud, sageli märkamatuks ja otsus otsuse haaval. Linna on sageli tihendatud rohealade arvelt. Üks muutus võib tunduda väike, kuid paljudest väikestest otsustest koguneb suur kadu.

MIKS SEE LOEB

Kuumalained ja paduvihmad sagenevad. Puud ja rohealad jahutavad linna, hoiavad sademevett ja vähendavad müra. Seal, kus muru niidetakse harvemini, on liigirikkus juba kasvanud.

Linnade rohealad ja puuvõrastik ei vähene, hiljem hakkavad need kasvama.

20

linnalist omavalitsust

193 ha

uut roheala ja rohekoridore
2050. aastaks

48 000

uut puud 2050. aastaks; suured vanad
puud hoitakse alles

Kava tööversioon: art 8, linnameetmed.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Foto: Mart Kiis

Eestil on looduse taastamisel pikaajaline kogemus ja tugev teadmistepagas.

PRAEGU

Suur osa taastamisest on juba käimas: kava 36 meetmest on enamik olemasolevad tegevused, mida tehakse ka edaspidi.

MIKS SEE LOEB

Loodust on Eestis taastatud juba aastaid ja tulemused on olemas: taastatud soodes on soolinde rohkem ja avatud jõgedes on lõhe jõudnud vanadele kudealadele. Heas seisundis niit, soo või jõgi annab ka edaspidi heina, marju ja kala.

Palju saab teha olemasolevaid majandamisvõtteid muutes. Taastamistegevused eramaal on vabatahtlikud.

36

meetet kavas

Vabatahtlik

ja kokkuleppepõhine eramaal

Olemasolevad

tegevused jätkuvad, mitu laieneb, uusi lisandub

Kava tööversioon: meetmete plokk, eelarvevorm.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Foto: Mart Kiis

Praegu on veel võimalik Eesti looduse seisundit parandada.

Järgmiseks: mida me selleks teeme.

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Kogemus ja teadmised
Taastamise kogemus

Jätkame senist tööd, laiendame mitut tegevust ja lisame uusi lahendusi.

Sood, jõed ja järved

4 meedet

- Paisude eemaldamine ja kalapääsud
- Kudealade ja jõeelupaikade taastamine
- Järvede tervendamine
- Soode veerežiimi taastamine

Põllumaa, niidud ja muld

8 meedet

- Mahepõllumajandus
- Maastikuelemendid põllul
- Karjatamine ja püsirohumaade hoidmine
- Säästev taimekaitse
- Mulla tervise parandamine
- Riigi põllumaade majandamine
- Pärandniidud
- Turvasmullaga põllumaa

Mets

5 meedet

- Surnud puit metsas
- Metsa vanuseline struktuur
- Pärismaised puuliigid ja segametsad
- Metsamaastiku sidusus
- Kaitstavad metsaelupaigad

Meri

5 meedet

- Merepõhja kaardistamine
- Mereelupaikade taastamine
- Reostuse ennetus ja tõrje
- Ohtlike vrakkide ohutustamine
- Toitainekoormuse vähendamine

Linn

6 meedet

- Rohealad planeeringutes
- Linnaelurikkuse hooldus
- Uued rohealad ja rohekoridorid
- Looduspõhised lahendused linnas
- Linnamuldade taastamine
- Puud ja võrastiku liitus

Muu

8 meedet

- Elupaikade inventuur
- Looduse kaitse ja hüvitised maaomanikele
- Elurikkust arvestav taristu ja energeetika
- Ex situ liigikaitse
- Suurkiskjad
- Liikide ja nende elupaikade hoidmine
- Võõrliikide tõrje
- Nõmmed, luited ja liivikud

■ jätkub tänases mahus (12) ■ jätkub suuremas mahus (20) ■ uus meede (4)

Kava tööversioon: meetmete plokk, eelarvevorm. Meetmete nimed on siin lühendatud.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

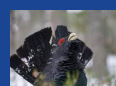
Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed

Hoiame soodes vett, avame kaladele jõgesid ja aitame järvedel taastuda.

MEETMED

Paisude eemaldamine ja kalapääsud

Parandada vooluveekogude ökoloogilist terviklikkust ja tagada jõgede vaba voolavus; 2030. aastaks lisandub indikatiivselt 600-1 000 km vaba voolu

TÄNASES MAHUS

Kudealade ja jõeelupaikade taastamine

Aastaks 2030 rakendatakse tegevusi täiendavalt hinnanguliselt 140 km-l ning aastatel 2031-2050 hinnanguliselt 540 km-l

TÄNASES MAHUS

Järvede tervendamine

Parandada järvede looduskaitselist seisundit, taastades järvesiseseid protsesse ja struktuure

TÄNASES MAHUS

Soode veerežiimi taastamine

Säilitada ja taastada soode looduslähedane veerežiim ja struktuur ning vältida edasist kuivenduse mõju

TÄNASES MAHUS

OLULISEMAD TEGEVUSED

- **Avame kalade liikumisteid:** eemaldame rändetõkkeid, rajame sobivates kohtades kalapääse ja kohandame truupe ning ühendame jõed taas lammide ja vanajõgedega.
- **Taastame kalade kude- ja varjepaiku:** taastame kruusaseid koelmuid ja kärestikke ning mitmekesistame jõesängi ja kaldataimestikku.
- **Tervendame järvi nende vajaduste järgi:** taastame veetaset, kaldataimestikku ja elupaiku ning vajaduse korral vähendame setetest vabanevat fosforit.
- **Taastame soodes loodusliku veerežiimi:** sulgeme või täidame kuivenduskraave ja vähendame kuivenduse mõju.

Nende meetmete maksumus 2024-2030

28 mln €

■ rahastus olemas 24 mln € ■ katmata 4 mln €

Kava tööversioon: art 9 ja 4, eelarvevorm.

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed

Heas seisus loodus on toidujulgeoleku osa: elus muld, tolmeldajad ja karjatatud niidud.

MEETMED		OLULISEMAD TEGEVUSED	
Mahepõllumajandus Mahepõllumajanduse meetmete rakendamist jätkatakse praegusel pindalal (~210 000 ha)	SUUREMAS MAHUS	Toetame mahetootmist ja mahetoidu tarbimist: nõustamine üleminekul, tootlikkuse tõstmine, mahetoit lasteaedades ja koolides.	
Maastikuelemendid põllul Praegune toetusalune pind on 11 935 ha; aastani 2030 peatatakse maastikuelementide vähenemine	SUUREMAS MAHUS	Hoiame põldudel ja nende vahel hekke, põllusaari, kiviaedu ja tiike ning rajame vabatahtlikult uusi.	
Karjatamine ja püsirohumaade hoidmine Karjatatavate loomade arvu ja karjatatava pindala kasv; väärtuslikke püsirohumaid inventeeritakse ~6 000 ha aastas	SUUREMAS MAHUS	Laiendame karjatamist ja hoiame väärtuslikke rohumaid, valides alale sobiva karjatamiskoormuse.	
Säästev taimekaitse Tegevusi rakendatakse 54 000 ha-l (ökoalad ja väärtuslikud püsirohumaad)	TÄNASES MAHUS	Vähendame taimekaitsevahendite vajadust: ennetame kahjustusi, jälgime kahjureid ja eelistame sobivaid bioloogilisi tõrjevõtteid.	
Mulla tervise parandamine Suurendada mullas orgaanilise aine hulka ja aastaringset taimkattega kaetust ning vältida viljaka põllumajandusmaa kadu	SUUREMAS MAHUS	Hoiame mulla viljakust: vaheldame kasvatatavaid kultuure, kasutame orgaanilisi väetisi, hoiame mulda taimkatte all ja väldime tihenemist.	
Riigi põllumaade majandamine Riik seab maaomanikuna oma põllumajandusmaa kasutamisele tingimused	UUS MEEDE	Seame riigi põllumaa rendile tingimused, mis toetavad elurikkust ja mullatervist, ning kasutame riigimaad katse- ja näidisaladena.	
Pärandniidud Aastaks 2030 taastatakse 3 200 ha pärandniite; hooldatavate pärandniitude pindala kaitstavatel aladel kasvab 47 500 hektarini	SUUREMAS MAHUS	Hooldame pärandniite niitmise või karjatamisega: taastame võsastunud niite ning rajame hooldamiseks vajalikud ligipääsud ja karjaaiaid.	
Turvasmullaga põllumaa Turvasmullaga maa rohmaaviljeluse tegevusi rakendatakse ca 34 000 ha maal; aastaks 2030 taastatakse ca 2 000-2 500 ha märgalana	SUUREMAS MAHUS	Soodustame turvasmuldadel järk-järgulist üleminekut rohmaaviljelusele ja taastame riigimaal mahajäetud turbaalasad märgaladeks.	

Kava tööversioon: art 10 ja 11, eelarvevorm.

Foto: Mart Kiis

Jätame majandusmetsa rohkem vanu puid, surnud puitu ja segametsa.

Riigimetsas jätkub senine tegevusmaht, kasv tuleb erametsaomanike toetustest.

MEETMED		OLULISEMAD TEGEVUSED	
Surnud puit metsas Rakendatav pindala on kogu RMK majandatav metsamaa (693 700 ha); erametsaomanike toetustega kaetakse 2024-2030 hinnanguliselt 20 000 ha aastas	SUUREMAS MAHUS	Jätame surnud puidu metsa ja säilitame vanu elustikule väärtuslikke puid , jättes säilikpuid eelistatult rühmadena koos alusmetsaga.	
Metsa vanuseline struktuur Rakendatav pindala on RMK majandatav metsamaa (693 700 ha); erametsaomanike toetustega kaetakse 2024-2030 hinnanguliselt 20 500 ha aastas	TÄNASES MAHUS	Soodustame eri vanuses ja kõrgusega puude koos kasvamist : kasutame kasvukohale sobivaid raieviise ning hajutame lageraieid ajas ja ruumis.	
Pärismaised puuliigid ja segametsad Rakendatav pindala on kogu RMK metsamaa (1 087 800 ha); erametsaomanike toetustega kaetakse 2024-2030 hinnanguliselt 20 000 ha aastas	SUUREMAS MAHUS	Hoiame pärismaiste puuliikide mitmekesisust ja soodustame sobivates kasvukohtades segametsi.	
Metsamaastiku sidusus Rakendatav pindala on kogu RMK majandatav metsamaa (693 700 ha); erametsaomanike toetustega kaetakse 2024-2030 hinnanguliselt 14 250 ha aastas	TÄNASES MAHUS	Hoiame metsade vahel ühendusi : vältime suuri kõrvutisi lageraiealasid ning säilitame puhverribasid ja puuderühmi.	
Kaitstavad metsaelupaigad Säilitada ja taastada kaitstavaid metsaelupaigatüüpe (sh soometsad, loodusmetsad, luitemetsad) soodsasse seisundisse elupaigapõhise taastamisega	TÄNASES MAHUS	Laseme kaitstavatel metsaelupaikadel looduslikult areneda ning taastame vajaduse korral nende veerežiimi.	

Neid tegevusi viib RMK ellu enda hallataval riigimaal. Erametsades toimub nende rakendamine vabatahtlikult, maaomanikuga kokkuleppel.

Kava tööversioon: art 12 ja 4, eelarvevorm.

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed

Kaardistame merepõhja ja vähendame merre jõudvat koormust.

MEETMED

Merepõhja kaardistamine

Kaardistamine tempoga ca 200 km² aastas, tulemusena kaardistatakse ca 800 km² merepõhja elupaiku; seisundi hindamine vähemalt 325 km²

SUUREMAS MAHUS

Mereelupaikade taastamine

Taastada ja säilitada mereelupaikade füüsiline terviklikkus ja ökoloogiline toimimine ning ennetada uute kahjustuste teket

SUUREMAS MAHUS

Reostuse ennetus ja tõrje

Ennetada merereostust ja tugevdada riiklikku valmisolekut reostusjuhtumite ennetamiseks ja tõrjeks

SUUREMAS MAHUS

Ohtlike vrakkide ohutustamine

Vähendada merekaitsealadel paiknevate keskkonnohtlike laevavrakkidega seotud reostusriske

SUUREMAS MAHUS

Toitainekoormuse vähendamine

Vähendada maismaalt ja merelt pärinevat toitainete (eelkõige lämmastiku ja fosfori) koormust merekeskkonda, et leevendada eutrofeerumist

TÄNASES MAHUS

OLULISEMAD TEGEVUSED

■ **Kaardistame merepõhja elupaiku ja hindame nende seisundit**, alustades aladest, mille kohta andmed puuduvad või on vananenud.

■ **Väldime mereelupaikade kahjustamist ja taastame kahjustatud paiku**: parandame vajaduse korral veevahetust, merepõhja ja koosluste seisundit.

■ **Ennetame merereostust ja tugevdame tõrjevõimekust**: uued reostustõrjevahendid ja laevad, varajane avastamine, valmisolek uute riskide puhul.

■ **Ohutustame merekaitsealade ohtlikud vrakid**: kaardistame, hindame riski ja eemaldame ohtlikud ained kõige suurema riskiga vrakkidest.

■ **Vähendame merre jõudvaid toitaineid**: parandame veekaitset ja reoveepuhastust ning katsetame rannikul toitaineid siduvaid lahendusi.

Nende meetmete maksumus 2024-2030

12 mln €

■ rahastus olemas 6 mln € ■ katmata 6 mln €

Kava tööversioon: art 5, eelarvevorm.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

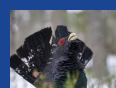
Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed

Foto: Mart Kiis

Linnas jääb rohelust alles ja tuleb juurde.

MEETMED

Rohealad planeeringutes

Vältida linnarohealade vähenemist, mis tuleneb üksikute arenduste kumulatiivsest mõjust, sidudes rohealade säilitamise ruumilise planeerimisega

UUS MEEDE

Linnaelurikkuse hooldus

Aastaks 2050 parandatakse elurikkuse kvaliteeti ligikaudu 150 ha olemasoleval rohealal

SUUREMAS MAHUS

Uued rohealad ja rohekoridorid

Rajatakse ligikaudu 184 ha uut roheala ja tugevdatakse rohekoridoride võrgustikku ligikaudu 8,8 ha ulatuses, kokku ligikaudu 193 ha

SUUREMAS MAHUS

Looduspõhised lahendused linnas

Leevendada linnalisi keskkonnaprobleeme ja suurendada linnade kliimakindlust looduspõhiste lahendustega

SUUREMAS MAHUS

Linnamuldade taastamine

Aastaks 2030 on linnamuldade seisund kaardistatud kõigi 20 omavalitsuse linnaökosüsteemi aladel; aastaks 2050 on tervendatud ligikaudu 16 ha saastunud ala

UUS MEEDE

Puud ja võrastiku liitus

Aastaks 2050 istutatakse ligikaudu 48 000 puud; puude kasvuruumi avamiseks eemaldatakse ligikaudu 72 000 m² kõvakatteid

UUS MEEDE

OLULISEMAD TEGEVUSED

■ **Arvestame planeerimisel mõjuga rohealadele ja puudele** ning seame nende säilimiseks selged tingimused.

■ **Hooldame linnarohealasid elurikkust toetavalt:** harvem niitmine, kemikaalivabad võtted, mitmerindeline kohalikest liikidest haljastus, niidualad ja linnaaiad.

■ **Rajame uusi parke, linnaniite ja märgalasid** ning ühendame rohealasid tänavate ja muude liikumisteede ääres.

■ **Asendame kõvakatteid vett läbilaskvate pindadega,** rajame vihmapeenraid ja märgalasid ning soodustame rohekatuseid ja -seinu.

■ **Taastame kahjustatud linnamuldi:** vähendame saastet, tihenemist ja sooldumist ning parandame taimede kasvutingimusi.

■ **Hoiame suuri vanu puid ja istutame uusi,** tagades juurtele kasvuruumi ning puudele vajaliku hoolduse.

Nende meetmete maksumus 2024-2030

41 mln €

■ rahastus olemas 10 mln € ■ katmata 31 mln €

Kava tööversioon: art 8, eelarvevorm.

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

Mets
Elati ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed

Teadmised, liigikaitse ja muu.

MEETMED		OLULISEMAD TEGEVUSED	
Elupaikade inventuur Aastas inventeeritakse keskmiselt 10 000 ha elupaigatüüpide esinemisalasid ja 20 liigi leiukohti	TÄNASES MAHUS	Kaardistame elupaiku ja liikide leiukohti ning hindame nende seisundit , et taastamistööd läheksid õigesse kohta.	
Looduse kaitse ja hüvitised maaomanikele Olemas on 564 kaitsekorralduskava ja 67 liigi kaitse- või ohjamiskava, neid hoitakse ajakohasena ja uuendatakse vajaduse järgi; erametsatoetuse õiguslikke alasid on ligikaudu 100 000 ha	SUUREMAS MAHUS	Hoiame kaitsekorra ajakohasena, hüvitame piiranguid ja kasutame vabatahtlikke looduskaitselepinguid.	
Elurikkust arvestav taristu ja energeetika Tagada, et taristu ja energeetika areneb elurikkusega arvestavalt ja selle surve ökosüsteemidele on minimeeritud	TÄNASES MAHUS	Suuname taristu ja energeetika arengut elurikkust arvestavalt: ökoduktid ja kalapääsud, tuuleparkide keskkonnahoidlik kavandamine, mõjude ühtne hindamine.	
Ex situ liigikaitse Ohustatud liikide säilimine tehistingimustes pidamise ja paljundamise abil, kui in situ kaitse üksi ei taga liigi säilimist	SUUREMAS MAHUS	Kasvatame ja paljundame ohustatud liike tehistingimustes ning asustame isendid loodusesse tagasi, kui kaitse looduses üksi ei aita.	
Suurkiskjad Säilitada hundi, ilvese ja pruunkaru asurkondade soodne seisund ja nende ökoloogilise rolli püsimine	SUUREMAS MAHUS	Hoiame hundi, ilvese ja pruunkaru asurkonnad heas seisundis: teaduspõhine seire ja arvukuse reguleerimine, kahjude ennetus ja hüvitamine.	
Liikide ja nende elupaikade hoidmine Täiendavad liigikaitse tegevused surveteguritega, mida ükski elupaigatüübi meede ei kata; aastani 2030 uuendatakse maaparandussüsteeme elurikkust toetavalt vähemalt 150 km	SUUREMAS MAHUS	Hoiame liikidele vajalikke elupaiku ja vähendame ohte: kaitseme olulisi pesitsuspaiku häirimise eest, taastame sigimispaiku ning vähendame lindude ja mereimetajate kaaspüüki.	
Võõrliikide tõrje Vähendada invasiivsete võõrliikide survet kohalikele liikidele ja elupaikadele ennetuse, seire ja tõrje kaudu	SUUREMAS MAHUS	Ennetame invasiivsete võõrliikide levikut ja tõrjume neid , näiteks karuputke võõrliike, minki ja kährikut.	
Nõmmed, luited ja liivikud Aastani 2030 taastatakse nõmmesid 9 ha ja taasluuakse liivikuid 3 ha	TÄNASES MAHUS	Hoiame nõmmed ja liivikud avatuna: eemaldame puittaimestikku ja säilitame avatud liivaseid alasid, et kõre, kivisisalik ja nõmmeliblikad saaksid elada.	

Kava tööversioon: art 4, eelarvevorm.

Foto: Mart Kiis

Jälgime, mis looduses muutub ja kas liigume seatud eesmärkide poole.

SOOD, JÕED JA JÄRVED

Jõesid voolavad vabamalt ning soode ja järvede seisund paraneb.

MIDA JÄLGIME

Vabalt voolavate jõgede pikkust ning soo- ja järveelupaikade seisundit.

MILLIST MUUTUST OOTAME

2020. aastal voolas vabalt umbes 6 100 km jõgesid; võrreldes sellega lisandub 2030. aastaks **600-1 000 km** ja 2050. aastaks **1 000-2 000 km**. Märgaladel algavad taastamistööd 159 km²-l.

KINDEL SIHTTASE

MERI

Tunneme merepõhja, merre jõuab vähem toitaineid ja elupaigad taastuvad.

MIDA JÄLGIME

Kaardistatud merepõhja pindala (teadmised), merre jõudvat toitaine koormust (surve) ja mereelupaikade seisundit (tulemus).

MILLIST MUUTUST OOTAME

Aastatel 2027-2030 kaardistatakse **800 km²** merepõhja. Koormus langeb alla HELCOMi sihi: lämmastik **26 474 t**, fosfor **419 t** aastas. Elupaikade seisund peab paranema.

KINDEL SIHTTASE

PEAB PARANEMA

PÕLLUMAA, NIIDUD JA MULD

Tolmeldajaid ja põllulinde on rohkem.

MIDA JÄLGIME

Tolmeldajate arvukust ja põllumajandusmaastike linnustiku indeksit; lisaks maastikuelementide osakaalu ja mulla süsinikuvaru.

MILLIST MUUTUST OOTAME

Tolmeldajate langus peatub **2030. aastaks**, seejärel peab arvukus kasvama. Põllulindude indeks (algatase 100) peab kasvama määruks seatud tasemeni.

LANGUS PEATUB, SIIS KASV

PEAB PARANEMA

LINN

Hoia linnarohelust ja kasvatame seda juurde.

MIDA JÄLGIME

Linna roheala kogupindala ja puuvõrastiku liitust 20 linnalises omavalitsuses.

MILLIST MUUTUST OOTAME

2030. aastaks ei tohi rohelus kokkuvõttes väheneda võrreldes 2024. aastaga (osal aladel kehtivad erandid). Pärast seda peab roheala riigi tasandil ja võrastik igal alal kasvama.

LANGUS PEATUB, SIIS KASV

METS

Metsalinde on rohkem ja mets on mitmekesisem.

MIDA JÄLGIME

Metsalindude käekäiku ning seda, kas metsas on rohkem eri vanuses puid, surnud puitu ja liikide liikumiseks ühendatud elupaiku.

MILLIST MUUTUST OOTAME

Metsalinnustiku indeks peab kasvama. Vähemalt kuues valitud metsanäitajas peab olema kasvusuund.

PEAB PARANEMA

MUU

Täidame lüngad teadmistes ja heas seisundis ala kasvab.

MIDA JÄLGIME

Kaitstavate elupaikade seisundit ja seda, kui suure ala seisund on veel teadmata.

MILLIST MUUTUST OOTAME

Teadmata seisundiga alast (**309-528 km²**) hinnatakse 278-476 km² 2030. aastaks ja kõik 2040. aastaks. Heas seisundis elupaikade ala peab kasvama; taastamise ulatus on EL-i tasandil ette antud (järgmine vaade).

PEAB PARANEMA

Kava tööversioon: 2. peatükk ja seire; looduse taastamise määruks. Kui seire näitab, et meetmete mõju ei ole piisav, vaadatakse meetmed üle.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

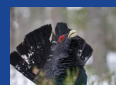
Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

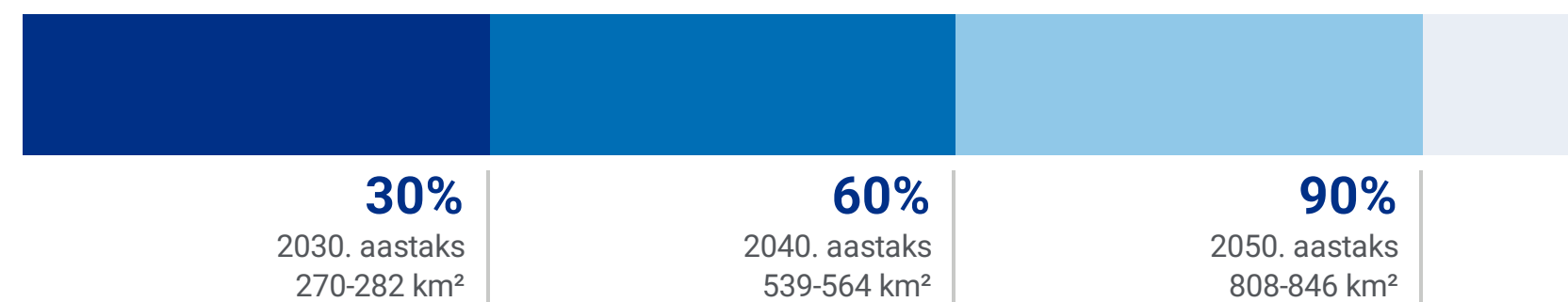
Muu
Läbivad meetmed

EL-i määrus seab taastamisele ühised tähtajad: elupaikadest, mis pole heas seisundis, tuleb taastamismeetmetega hõlmata vähemalt 30% aastaks 2030, 60% aastaks 2040 ja 90% aastaks 2050.

Pindalad näitavad taastamise ulatust, mitte juba taastunud ala.

Maismaa ja siseveed

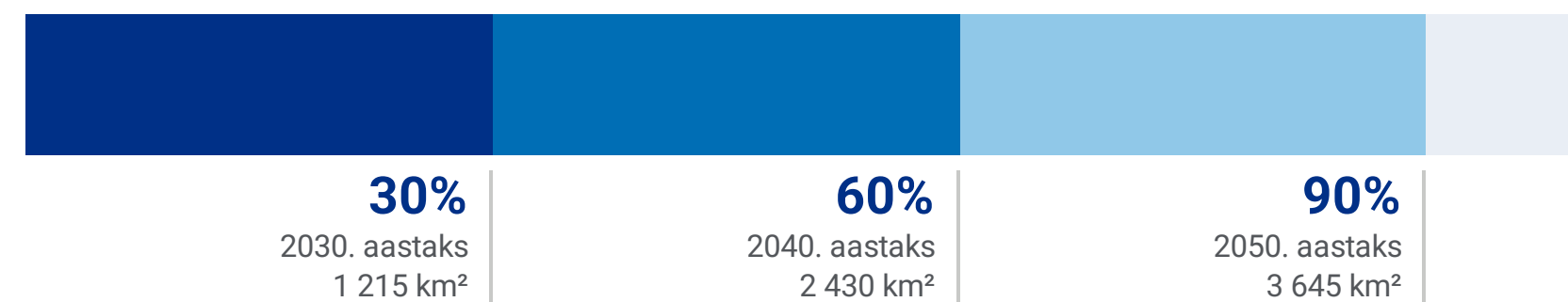
Märgalad, niidud, metsad, jõed ja järved, lited. Heas seisundis ei ole **898-940 km²**.

Eraldi eesmärk: elupaikade taasloomine, eelkõige rabad ja liivikud: 8-40 km² 2030, 17-79 km² 2040, 28-132 km² 2050.

Meri

Meriheina-, vetika- ning karpide ja vähkide kooslused. Heas seisundis ei ole **4 050 km²**.

Pehme setete põhjad (24 260 km² ei ole heas seisundis) liiguvad kavas teises tempos: 2030. aastaks ei ole eraldi taastamispindala kavandatud, 2040. aastaks 9 704 km², 2050. aastaks 14 556 km².

Kava tööversioon: 2. peatükk (väljad 6.1.3, 6.3.1, 7.3.1); looduse taastamise määruse artiklid 4 ja 5. Pindalad on kava hinnangud ja täpsustuvad.

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

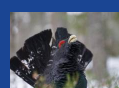
Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed

Aastateks 2024-2030 kavandatud tegevusteks on vaja umbes 900 miljonit eurot. Sellest ligi kaks kolmandikku on rahastusega kaetud.

900 mln €

kava meetmete maksumus 2024-2030

342 mln €

sellest on rahastus veel leidmata (38%)

62%

esimese etapi rahast on olemas riigieelarves, ÜPP-s ja EL fondides

3,5 mrd €

hinnanguline vajadus 2031-2050

Summa hõlmab ka juba käimasolevaid tegevusi. Eelarve on esialgne, eelkõige katmata osa puhul. Numbrid näitavad summasid, mis on praegu kindlad, mitte seda, mida on juurde taotletud: 2028. aastast algava perioodi välisrahastuse läbirääkimised alles käivad ja riigi eelarvestrateegia on nelja aasta vaatega.

Kava tööversioon: eelarvevorm (meetmete maksumus ja rahastusallikad).

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

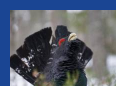
Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed

Mis saab edasi

Tagasiside ankeet

Saadame osalejatele tagasiside ankeedi. Tagasisidet ootame kahe nädala jooksul, 12. oktoobri õhtuks.

Tagasiside analüüs

Kava koostajad analüüsivad tagasisidet ja täiendavad selle alusel kava. Tagasisidega arvestamise tabel avalikustatakse.

Mõjude analüüs

Paralleelselt toimub kaasneva kasu ja mõjude analüüsimine.

Valitsuse menetlus

Vabariigi Valitsuse menetlus detsembris.

Foto: Mart Kiis

Sood, jõed ja järved
Vesi ja kliima

Põllumaa, niidud ja muld
Toit

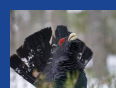
Mets
Elatis ja vastupidavus

Meri
Elukeskkond

Linn
Elukeskkond

Muu
Läbivad meetmed